

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2024-11-25

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Sten Andersson samt justitierådet Marie Jönsson

Ett nytt rättsmedel i dataskyddslagen och brottsdatalagen

Enligt en lagrådsremiss den 7 november 2024 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning,
2. lag om ändring i brottsdatalagen (2018:1177).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Philip Forsberg.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Inledning

I lagrådsremissen föreslås att ett nytt rättsmedel ska införas mot utebliven eller långsam handläggning hos tillsynsmyndigheten i fråga om tillsyn med stöd av dataskyddslagen och brottsdatalagen. Avsikten är att den enskilde (den registrerade) som lämnat in ett klagomål till tillsynsmyndigheten (Integritetsskyddsmyndigheten) ska få ett besked i rimlig tid i frågan om ifall tillsyn ska inledas eller inte.

Förslaget i lagrådsremissen syftar till att motsvara den reglering som kommer till uttryck i artikel 78.2 i EU:s dataskyddsförordning och artikel 53.2 i dataskyddsdirektivet. Anledningen till att frågan kommit upp är att kommissionen i ett pågående överträdelseärende mot Sverige anfört att den anser att svensk rätt saknar ett sådant rättsmedel som avses i artikeln. I artikel 78.2 anges följande (artikel 53.2 i direktivet bedöms ha samma innebörd och utelämnas här):

Utan att det påverkar något annat administrativt prövningsförfarande eller prövningsförfarande utanför domstol, ska varje registrerad person ha rätt till ett effektivt rättsmedel om den tillsynsmyndighet som är behörig i enlighet med artiklarna 55 och 56 underlåter att behandla ett klagomål eller att informera den registrerade inom tre månader om hur det fortskrider med det klagomål som ingetts med stöd av artikel 77 eller vilket beslut som har fattats med anledning av det.

Regeringen gör i lagrådsremissen bedömningen att artikeln bör ges en innebörd som medför att de registrerade på ett verkningsfullt sätt kan angripa eventuell underlåtenhet att med tillräcklig skyndsamhet behandla klagomålet, dvs. att en överprövningsmöjlighet ställs till förfogande för den enskilde.

Avsikten synes vara att den enskildes rätt till skyndsamt handläggning och rättsmedel, som denna rätt anses komma till uttryck i artikelns lydelse, kan uppnås genom två skilda tidsfrister under handläggning-

en och att den registrerade ges en rätt att angripa en passivitet från tillsynsmyndighetens sida.

Lagrådet antecknar att de föreslagna bestämmelserna är tillämpliga endast när tillsynsmyndigheten varit passiv. Det innebär att om myndigheten har utnyttjat sina tillsynsbefogenheter, t.ex. genom att skicka en förfrågan till den personuppgiftsansvarige, så är bestämmelserna inte tillämpliga oavsett om tillsynsmyndigheten informerat den registrerade om detta.

Förslaget till lag om ändring i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

Ny underrubrik i 6 kap.

Lagrådet föreslår att den nya underrubriken före 6 kap. 8 § ges följande lydelse. "Underrättelse och beslut om handläggningen av ett klagomål".

Skälen för Lagrådets förslag framgår av vad Lagrådet anför i det följande.

6 kap. 8 §

Avsikten är, som framgått, att myndigheten ska ta ställning till om ett klagomål från den registrerade ska leda till att tillsyn inleds. Om myndigheten inte har tagit ställning inom tre månader från den dag klagomålet kom in till myndigheten (den första tidsfristen) har den registrerade möjlighet att lämna in en skriftlig begäran och ska då få besked i frågan om tillsyn ska inledas eller inte. Detta besked ska lämnas inom två veckor från det att begäran kom in till myndigheten (den andra tidsfristen).

Myndigheten ska inom denna andra tidsfrist antingen lämna ett besked eller, om den inte har möjlighet att lämna besked, i ett särskilt beslut avslå begäran. Om så inte sker ska begäran anses ha avslagits.

Domstolen har efter ett överklagande att pröva om det funnits fog för myndigheten att inte ge besked före utgången av tvåveckorsfristen. Om domstolen finner att så inte är fallet ska den bifalla överklagandet genom att förelägga myndigheten att "snarast" lämna besked i frågan om tillsyn kommer att inledas.

Lagrådet har inga invändningar mot förslaget i sak.

Lagrådet lämnar emellertid i det följande synpunkter på dess utformning.

Vad gäller frågan om vilket ställningstagande som myndigheten ska göra anser Lagrådet att det är olyckligt att använda begreppet besked i detta sammanhang. I en snarlik situation anges i förvaltningslagen att en underrättelse ska lämnas (11 § förvaltningslagen). Lagrådet anser att det skulle göra regleringen något tydligare och underlätta tillämpningen om det i förvaltningslagen etablerade begreppet "underrättelse" används i stället för "besked".

Lagrådet noterar för övrigt att den föreslagna nya underrubriken utgår från endast "besked" och inte nämner beslut. Underrubriken bör tillföras begreppet underrättelse, om Lagrådets förslag godtas.

Det är dessutom Lagrådets uppfattning att lagtexten i övrigt skulle kunna omredigeras så att den skulle bli tydligare och därmed mera lättillämpad.

Enligt Lagrådets mening skulle regleringen kunna ges följande, enklare, utformning utan att innebörden av förslaget ändras.

8 § Om tillsynsmyndigheten inte inom tre månader från den dag då ett klagomål kom in till myndigheten har tagit ställning till om tillsyn ska inledas med anledning av klagomålet, ska myndigheten efter skriftlig begäran av den registrerade lämna denne en underrättelse om sitt ställningstagande i frågan. Om myndigheten inte kan lämna en sådan underrättelse ska den i stället i ett särskilt beslut avslå begäran.

Tillsynsmyndigheten ska lämna en underrättelse eller meddela ett beslut om avslag inom två veckor från den dag den registrerades begäran kom in till myndigheten. Om så inte har skett ska begäran anses ha avslagits.

Om myndigheten har avslagit en begäran får den registrerade lämna in en ny begäran tidigast tre månader därefter.

6 kap. 9 §

Om Lagrådets förslag till annan lydelse av 6 kap. 8 § godtas blir 9 § överflödig och kan utgå.

7 kap. 3 a §

Om Lagrådets förslag till annan lydelse av 6 kap. 8 § godtas kan andra meningen i första stycket utgå.

Förslaget till lag om ändring i brottsdatalagen

Vad Lagrådet anfört i fråga om förslaget till lagen om ändring i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning är tillämpligt även i fråga om rubricerade lagförslag.